



LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS IR SOCIALINĖS PADĖTIES PAGRINDAIS UAB „ŠIUOLAIKINĖS MADOS CENTRAS“ DARBO SKELBIME TYRIMO

2023 m. sausio 11 d. Nr. (22)SI-9)SP-5
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau vadinama ir Tarnyba) 2022 m. lapkričio 30 d. buvo gauta informacija apie tai, kad interneto tinklalapyje www.wawa.lt, skiltyje „Karjera“, skelbiama informacija, kurioje nurodoma, kad UAB „Šiuolaikinės mados centras“ (toliau – Bendrovė) siūlo darbą. Taip pat rašoma, jog norintiems Bendrovėje įsidarbinti asmenims privaloma užpildyti tinklalapyje skelbiamą anketą (toliau – Anketa), kurioje, be kitų duomenų, darbo ieškantys asmenys turi pateikti informaciją apie savo šeiminių padėtį bei gimimo datą.

2022 m. gruodžio 5 d., vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 24 str. 3 dalimi, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) pradėjo tyrimą dėl galimo Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio pažeidimo.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, lygių galimybių kontrolierė 2022 m. gruodžio 21 d. raštu Nr. (22)SI-9)S-605 kreipėsi į Bendrovės vadovą ir paprašė motyvuotai paaiškinti, koku teisiniu pagrindu iš norinčių Bendrovėje įsidarbinti asmenų reikalaujama pateikti informaciją apie savo šeimyninę padėtį bei gimimo datą; kas ir kieno nurodymu parengė ir paskelbė Anketą; ar priimant į darbą Bendrovėje yra atsižvelgiama į kandidatų šeimyninę padėtį ir amžių (jei taip, prašyta nurodyti, koku tikslu ir kuo remiantis tai daroma).

Taip pat prašyta pateikti ir kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2022 m. gruodžio 23 d. Tarnyboje gautas Bendrovės atsakymas, kuriuo aiškinama, jog Anketos pagrindu surinkta informacija buvo naudojama ne tik „darbo atrankos procese“ (taip rašte; citatų kalba netaisyta), tačiau ir darbo sutarties sudarymo metu. Bendrovės atsakyme rašoma, kad tai buvo daroma siekiant sklandžiau atlikti įdarbinimo procesą ir jį automatizuoti; dalis anketos pildymo metu surinkta informacija buvo perduodama įdarbinimą atliekančiam skyriui ir naudojama sudarant darbo sutartis. „Patikiname, kad nei amžius, nei šeimyninė padėtis nebuvo vertinami sprendžiant dėl darbo pasiūlymo pateikimo“, – rašoma atsakyme.

Bendrovė pabrėžė, jog kandidatų amžius bei šeimyninė padėtis nėra vertinami priimant darbuotojus į darbą, ši informacija reikalinga pildant darbuotojo darbo anketą įdarbinimo metu, dėl didelio įdarbinamo asmenų kiekio ir efektyvumo; šią informaciją Bendrovė rinko Anketos pildymo metu.

Bendrovė pažymėjo, kad, siekiant ateityje išvengti nesusipratimų ir atsižvelgiant į Tarnybos pateiktas pastabas, ji atliko pakeitimus ir Anketoje panaikino laukelius, kur prašoma nurodyti gimimo metus ir šeimyninę padėtį.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Bendrovė interneto tinklalapyje www.wawa.lt, skiltyje „Karjera“, skelbdama informaciją, kad Bendrovė siūlo darbą, ir kartu nurodydama, jog norintiems Bendrovėje įsidarbinti asmenims privaloma užpildyti Anketą, kurioje, be kitų duomenų, darbo ieškantys asmenys turi pateikti informaciją apie savo šeimyninę padėtį bei gimimo datą, nepažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio nuostatų, pagal kurias skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę vienai iš lyčių, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 5 punkte nurodytą atvejį, reikalauti iš darbo

ieškančių asmenų informacijos apie jų šeiminių padėtį, amžių (išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus), privatų gyvenimą ar šeimos planus.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, kurios III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės

padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos.

Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad interneto tinklalapyje www.wawa.lt, skiltyje „Karjera“, Bendrovė skelbė informaciją, jog norintiems Bendrovėje įsidarbinti asmenims privaloma užpildyti tinklalapyje skelbiamą Anketą, kurioje, be kitų duomenų, darbo ieškantys asmenys turi pateikti informaciją apie savo šeimines padėtis bei gimimo datą.

Tyrimo metu Bendrovė patvirtino, kad nei darbo ieškančių asmenų amžius, nei jų šeimines padėtis nebuvo vertinama priimant asmenis į darbą, ir patikino, kad Bendrovė informaciją rinko dėl efektyvesnio asmenų įdarbinimo, taip pat informavo, jog siųsti gyvenimo aprašymus ir dalyvauti atrankos procese kandidatai galėjo ir nepateikę minėtos informacijos.

Šio sprendimo surašymo metu Anketa yra pakeista, iš darbo ieškančių asmenų nereikalaujama nurodyti jų gimimo metus ir šeimyninę padėtį, t. y. lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai yra nutraukti.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsnio 3 dalimi bei Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 3 dalies 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti tyrimą dėl galimo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio pažeidimo, kadangi lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai buvo nutraukti.
2. Su sprendimu supažindinti Bendrovę.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė